



Европейски съюз



ОПАК. Експерти в действие



Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

“СТРАТЕГИЯ ЗА РАЗВИТИЕ НА ИНТЕНЗИВНО ЗЕМЕДЕЛИЕ В ОБЩИНА ПЪРВОМАЙ”

ЗА ПЕРИОДА 2014-2020



МАЙ 2014



Европейски съюз



ОПАК. Експерти в действие



Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

СЪДЪРЖАНИЕ

Списък на използваните съкращения	3
ЧАСТ ПЪРВА. АНАЛИЗ НА ИКОНОМИЧЕСКОТО, СОЦИАЛНОТО И ЕКОЛОГИЧЕСКОТО СЪСТОЯНИЕ И НА ПОТЕНЦИАЛА ЗА РАЗВИТИЕ НА ИНТЕНЗИВНО И НА СЕРТИФИЦИРАНО БИОЛОГИЧНО ЗЕМЕДЕЛИЕ В ОБЩИНА ПЪРВОМАЙ	5
ЧАСТ ВТОРА. СТРАТЕГИЧЕСКА ЧАСТ	30
ИНДИКАТИВНА ФИНАНСОВА ТАБЛИЦА - ОБЩИНСКИ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ ПЪРВОМАЙ ЗА ПЕРИОДА 2014 - 2020Г..	35
ФИНАНСОВИ МЕХАНИЗМИ И ИНСТРУМЕНТИ ЗА РЕАЛИЗАЦИЯ НА ОБЩИНСКАТА СТРАТЕГИЯТА ЗА РАЗВИТИЕ НА МЕСТНАТА ИНДУСТРИЯ И ЗАНАЯТИТЕ В ОБЩИНА ПЪРВОМАЙ	42



Европейски съюз



ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

СПИСЪК С ИЗПОЛЗВАНИТЕ СЪКРАЩЕНИЯ

АДИОПР	Актуализиран документ за изпълнение на общинския план за развитие
АЗ	Агенция по заетостта
ВЕИ	Възобновяеми енергийни източници
ГПСОВ	Градски пречиствателни станции за отпадъчни води
ДВ	Държавен вестник
ДМА	Дълготрайни материали активи
ДБТ	Дирекция „Бюро по труда“
ЕИСУРР	Единна информационна система за управление на регионалното развитие
ЕО	Екологична оценка
ЕС	Европейски съюз
ЕСФ	Европейски социален фонд
ЕФРР	Европейски фонд за регионално развитие
ЗООС	Закон за опазване на околната среда
ЗРР	Закон за регионалното развитие
ЗТ	Защитени територии
ИАОС	Изпълнителна агенция по околната среда
ИСУН	Информационна система за управление и наблюдение на средствата от Структурните инструменти на Европейския съюз
МРРБ	Министерство на регионалното развитие
МО	Междинна оценка
МОСВ	Министерство на околната среда и водите
МСП	Малки и средни предприятия
НИРД	Научно-изследователска и развойна дейност
НПО	Неправителствени организации
НПРР	Национален план за регионално развитие
НСИ	Национален статистически институт
НСОРБ	Национално сдружение на общините в Р България
НСРР	Национална стратегическа референтна рамка
НЧ	Народно читалище
NUTS	Обща класификация на териториалните единици за статистически цели, прилагана от ЕВРОСТАТ за регионите в Европейския съюз
ОДЗ	Обединено детско заведение
ОП	Оперативна програма/оперативни програми
ОПАК	Оперативна програма „Административен капацитет“
ОПОС	Оперативна програма „Околна среда“
ОСР	Областна стратегия за развитие
ОПР	Общински планове за развитие
ОПРКБИ	Оперативна програма „Развитие на конкурентоспособността на българската икономика“
ОПРР	Оперативна програма „Регионално развитие“
ОПРСР	Оперативна програма за развитие на сектор „Рибарство“
ОПРЧР	Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“



Европейски съюз



ОПАК. Експерти в действие



Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

ОУ	Основно училище
ОУП	Общ устройствен план/общи устройствени планове
ППЗРР	Правилник за прилагане на Закона за регионалното развитие
ПРСР	Програма за развитие на селските райони
ПСОВ	Пречиствателни станции за отпадъчни води
ПЧИ	Преки чужди инвестиции
РИОСВ	Регионална инспекция по околната среда и водите
РЗС	Регионална служба по заетостта
СИФ	Социално-инвестиционен фонд
СОП	Специални образователни потребности
СОУ	Средно общообразователно училище
ТБО	Твърди битови отпадъци
ТИЦ	Туристически информационен център
ТСБ	Териториално статистическо бюро
ЦДГ	Целодневна детска градина



Европейски съюз



ОПАК. Експерти в действие



Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

ЧАСТ ПЪРВА. АНАЛИЗ НА ИКОНОМИЧЕСКОТО, СОЦИАЛНОТО И ЕКОЛОГИЧЕСКОТО СЪСТОЯНИЕ И НА ПОТЕНЦИАЛА ЗА РАЗВИТИЕ НА ИНТЕНЗИВНО И НА СЕРТИФИЦИРАНО БИОЛОГИЧНО ЗЕМЕДЕЛИЕ В ОБЩИНА ПЪРВОМАЙ

1. ОЦЕНКА НА ПРИРОДНИТЕ И СОЦИАЛНИТЕ РЕСУРСИ ЗА РАЗВИТИЕ НА ИНТЕНЗИВНОТО ЗЕМЕДЕЛИЕ В ОБЩИНА ПЪРВОМАЙ

1.1 Географско положение

Община Първомай е разположена в централната част на южна България и в югоизточната част на пловдивска област, към която административно принадлежи. Територията на общината се намира в най-източната част от Пловдивското поле на Горнотракийската низина. Според разпоредбите и териториалното разделение на Закона за регионалното развитие тя е включена в Южен централен район за планиране (ЮЦР, NUTS 2). Този район за планиране се състои от областите Пловдив, Кърджали, Хасково, Пазарджик, Смолян и Стара Загора и включва общо 69 общини.

Територията на община Първомай включва 17 населени места и граничи с общините Братя Даскалови и Чирпан на север, Димитровград и Минерални Бани на изток, Асеновград и Садово на запад, а на юг с община Черноочене.

През територията на община Първомай преминава международно автомобилно трасе, което обединява няколко транс – континентални автомобилни пътища от Западна и Централна Европа към Азия или Близкия Изток. Например от тук преминава един от най-важните трансевропейски международни пътища – автомобилен път Е-80. По-подробно маршрута му изглежда така:

Е-80 – Западна Европа (от Португалия) – Калотина – София – Пловдив – Хасково – Свиленград – Капитан Андреево – Одрин – и завършва на източната граница на Турция с Иран (Азия).

През общината преминава и трансевропейската ж.п. линия, включваща маршрута София – Истанбул. По протежението на тази ж.п. линия, на общинската територия има три ж.п. гари – Винаца, Първомай и Караджалово. Това местоположение през годините е играло съществена роля както за икономиката на общината, така и за нейното демографско и социално развитие.

Важно е да се отбележи, че с изграждането на трасетата на автомагистралите „Тракия“ и „Марица“ (т.н. „надлъжно направление“ в посока изток – запад), гореспоменатия транс – континентален автомобилен път от Западна и Централна Европа към Близкия Изток се измества извън територията на общината, но остава в непосредствена близост и с много добра транспортна достъпност.



Европейски съюз



ОПАК. Експерти в действие



Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

„Отместването” на основните инфраструктурни коридори, обаче не влияе на факта, че Първомай попада в центъра на т.н. „Оперативен триъгълник”, който обхваща най-активната територия на Южен централен район за планиране, очертан по „върховете“ от Пловдив, Стара Загора и агломерацията Хасково-Димитровград – с икономически, териториален и демографски потенциал, равностоен на София – важна предпоставка за равномерното балансирано развитие на ЮЦР и страната като цяло – постулат залегнал в изискванията на ЕС и ЗРР.

Тези две особености на местоположението на община Първомай оформят и едно важно нейно предимство – възможността да се съхрани чистотата на въздуха и природата, днес качества, по-ценни от силното урбанизиране на дадена територия. В тази връзка важно е да се отбележи, че общината е извън списъка на населените места и райони от областта с измерени максимални еднократни стойности на вредните показатели, които замърсяват атмосферния въздух съгласно българския Закон за чистотата на атмосферния въздух!

Община Първомай обхваща 8.94% от територията на пловдивска област, която се разпростира на 854 км², а от следващата фиг.4 ясно се вижда, че географски общината е разположена в самия център на Южен централен район за планиране и граничи с общини от още три области – старозагорска, хасковска и кърджалийска.

Друга важна особеност на местоположението на община Първомай е, че тя се намира не далеч от преминаващите наблизко транзитен и магистрален газопроводи по направление Компресорна станция „Лозенец” – Сливен – Нова Загора – Стара Загора – Пловдив – Пазарджик – Компресорна станция „Ихтиман”. Чрез отклонение от магистралния газопровод, с газ е снабдена и община Първомай наред с други общини като Пловдив, Стара Загора, Димитровград, Хасково, Асеновград, Стамболийски, Пазарджик и Белово.

1.2. Релеф и климат

Специфичната географска територия (Ландшафта) на Община Първомай е с равнинен и хълмист характер, слабо „разчленен“ и „заоблен“.

Около две трети от територията в северната част на общината е равнинна и със слаб наклон към поречието на р.Марица и, логично, тази територия е почти изцяло заета от земеделски земи. Останалата една трета – в южната и югоизточната част – е хълмиста и принадлежи към владената към Тракийската равнина предпланина Драгойна, която е част от Новаковския балкан. Тази територия е в землищата на селата Воден, Буково и части от тези на Искра, Брягово, Драгойна и Езерово.

В най-ниската част – при град Първомай – средната надморска височина е 130 м, а в най-южната част са върховете Соуджик (839м. надморска височина), връх Малка Драгойна (715м. надморска височина), връх Голяма Драгойна (815м. надморска височина) и връх Хоростпе (1008м. надморска височина).



Европейски съюз



ОПАК. Експерти в действие



Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Връх Соуджик служи и като административна граница между областите Пловдив и Кърджали и освен това в близост до него е началото на важната за този район река Банска, чиято задача е да отводнява ридовете Драгойна и Мечковец в Източните Родопи и централната част на хасковската хълмиста област.

Географските координати на общината са 25°13'30" източна дължина и 42°06'00" северна ширина.

Територията на община Първомай попада в единствената зона на пресичане на изолиниите на най-ниските януарски и най-високите юлски температури в Европа. На това се дължат големите температурни амплитуди които тук надхвърлят 70°C в годишен разрез.

Съчетанието на температурите с останалите основни климатични компоненти - вятър (преобладаващ западен - неблагоприятен и през зимата и през лятото) или безветрие и относителна влажност на въздуха, големият брой температурни инверсии, води до голямо разнообразие на тези климатични характеристики.

Върху климата съществено влияние оказват елементите на ландшафта:

- природен и антропогенен – релеф, ориентация на склоновете, падини и възвишения;
- в населените места – застрояването, неговата плътност, ориентация и характер, вид и ориентация на уличната мрежа, наличието или отсъствието на растителност, водни площи, изкуствени покрития и т.н., които довеждат до формирането на съответния микроклимат, характеризиращ се с различни екологически потенциали.

В резултат на проучването се извяват 3 зони, класифицирани по степен на благоприятност, както следва:

ЗОНА А₁ – най-благоприятна. Тя обхваща по-високите южни части на общината и горските насаждения, зелените части на хълмовете и непосредствено прилежащата им територия. В тази зона микроклиматичните условия, през топлите сезони, се отличават с по-ниски температури и амплитуди в денонощен разрез, по-висока относителна влажност на въздуха и по-добри условия на проветряване. През зимата е обратно – тук проявяванията на периода “дискомфортно охлаждане” е малко по-голям с повишена относителна влажност и по-силен вятър.

ЗОНА А₂ – относително благоприятна. Изолиниите на тази зона се очертават от юг в подножието на ридовете, приблизително по линията на селата Искра – Брягово – Драгойно – Езерово и обхващат една територия с ширина между 3 и пет километра – на север. Тук микроклиматичните условия са по-неблагоприятни от тези в Зона А₁. Периодът “дискомфортно прегряване” е по-голям с 18-22%, а за сметка на периода “комфорт”. За сметка на това през студеното време на годината, периодите “студено и прохладно” са с 8 до 12% повече, за сметка на “дискомфортното охлаждане” в сравнение със зона А₁.

ЗОНА А₃ – неблагоприятна. Зоната обхваща равнинните части на общината – на север от зона А₂ – до поречието на р.Марица. В тази зона са увеличени и двете неблагоприятни проявления на климата от “дискомфортно охлаждане” до “дискомфортно прегряване”. През зимата, при преобладаващото безветрие, тук се формира т.н. “езеро на студа” и увеличена продължителност на мъглите. През зимата с t⁰ са с средно от 1 до 3.6⁰ по-



Европейски съюз



ОПАК. Експерти в действие



Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

ниски, в сравнение със зона А2, а през лятото те са с 3 до 8⁰ по високи, при повишен период безветрие и значително понижена относителна влажност с 8 до 15%.

По поречието на река Марица се очертава една тясна ивица с климатични и ландшафтни характеристики на зона А2 – благодарение на въздушните течения по реката и нейната водна площ. Благодарение на последната, изпаренията в най-горещите летни дни са причина за увеличение на относителната влажност с около 15% и в понижаване на температурите с 3-4⁰.

Природния комплекс от разнообразна специфична географска територия на общината, съставена от равнини и хълмове, благоприятни условия за развитие и на земеделието и на животновъдството, сравнително добри водни потенциали, липсата на застрашаващи екологическото равновесие дейности, са нейните предимства и предпоставка за развитието на община Първомай спрямо тези предимства. Това е нейният стратегически ресурс.

Структурата на поземлените ресурси се оценява като балансирана и адекватна за развитието на общината в аспектите на основния потенциал на общината – селското стопанство.

1.3. ПОЧВИ И ЗЕМЕПОЛЗВАНЕ

Според физикогеографската подялба на страната община Първомай попада в преходна зона в на Горнотракийската низина, където почвите са предимно черноземи-смолници. Големи пространства заемат и канелено-горските почви. В низината на р. Марица са разположени ливадно-канелени почви. Срещат се и най-плодородните ливадно-алувиални почви и ливадно-блатни. Поради тази особеност основните отглеждани култури са предимно зърнено-житните – пшеница, ечемик, царевица и слънчоглед, както и различни сортове тютюни – ориенталски, едролетен, бърлей и др. Друг един от ресурсите на общината - ливадите, мери и пасищата, все още са не ефективно използвани като основа за развитие на животновъдството.

Родопската „яка“ от юг и равнината по поречието на река Марица предопределят функционалното разпределение на площите на общинската територията. Северните й равнинни части са заети от високо ефективни и плодородни земеделски земи, южните - от високите скатове на ридовете Драгойна и Мечковец, покрити с гори и слабо урбанизирани. Общата площ на общината е 854км². от които:

- 384 046дка - 74% са заети от земеделски земи;
- 84 437дка - 16% принадлежат горския фонд;
- 24 766дка - 5% от територията са населените места;
- 18 348дка - 1.5% е заета от водни площи и течения;
- За добив на полезни изкопаеми са отредени 9 684дка, или 1.5% от територията, днес в по-голямата си част – закрити, неизползваеми находища;



Европейски съюз



ОПАК. Експерти в действие



Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

- Терените, заети от транспортни и инфраструктурни съоръжения са 2 594дка, или 0,5% от територията на Общината.

Процентът на частната собственост на земите в повечето от населените места е сравнително голям, като най-голям той е в селата Бяла река, Градина и Добри дол.

Общината, като цяло, разполага и със сравнително добър фонд земи във всяко едно населено място. Най-голямо е землището на общинския център, а от селата – на с.Дълбок извор, с.Градина, с.Искра и с.Брягово. Най-малък е поземления фонд на селата Воден и Поройна.

Най – голям е делът на нивите и трайните насаждения, а най – голям горски фонд притежават селата Искра и Буково. Две от селата не разполагат с никакъв такъв – това са Бяла Река и Татарево.

1.4. Водни ресурси

Водните ресурси в общината са в рамките на нормалните, но малкото количество валежи характерни за общината (средно-годишно 600 л/кв.м) не са достатъчни, за да подпомогнат задължителното интензивно напояване, необходимо при развитието на земеделието на територията на цялата община. Това понякога затруднява питейно-битовото водоснабдяване в някои от населените места. Ценен воден ресурс са термоминералните извори в селата Драгойново, Бяла река и Леново.

1.5. ОКОЛНА СРЕДА

Екологичната диагноза показва, че с малки и лесно отстраними изключения, общото състояние на околната среда в община Първомай, не само че не е пречка за развитието на ключовите стопански сектори, но е качествена, благоприятна предпоставка за тяхното развитие.

Проблемните аспекти на опазването на околната среда в община Първомай са:

- Замърсяване на водите.- Ядрото на общината – Първомай няма пречиствателна станция за отпадни води. В населените места отпадните води се заустват без пречистване – директно в реките. Проблемът ще се реши с изграждането на ГПСОВ в Първомай и модулни пречиствателни станции в останалите селища.

- За опазване и подобряване на количествените и качествени показатели на питейните водоизточници е необходимо възстановяване санитарно-охранителните зони и спазването на определения режим в границите на отделните им пояси.

- Замърсяване на атмосферата: само за града – от автомобилния транспорт и прахово замърсяване от не почистени и неблагоустроени улици.

- Акустично натоварване на средата - отчита се в града – основно от ЖП линията, квартал Дебър и с. Бяла река, през които преминава главен път Е80 - от автомобилния транспорт и към облекчаването му следва да се предвидят мероприятия в бъдещите териториални разработки.

- Радиационна обстановка - проведените изследвания не съдържат данни за наличие на радиоактивно замърсяване на почвите и водите.



Европейски съюз



ОПАК. Експерти в действие



Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

- Замърсяване на почвите - локализирано е в района непосредствено тангиращ Е80 – подложен на екологичен риск от вредния ефект на автотранспорта. По път Е80 преминава интензивен поток от леки коли, товарен и пътнически автотранспорт с дизелова тяга. Замърсяването има локален характер. Изследванията на почвата с профил 0,30 см (известен като “орен” слой в който е разположена основната биомаса на кореновата система при тревистите растения) показва, че основния екологичен проблем постъпва от акумулирането на оловото в повърхностния слой на почвата. Успоредно с оловното замърсяване, в резултат на изгорелите газове от автотранспорта и въздушния аерозол от микрочастици от износването на гумите формират допълнително замърсяване, не само с тежки метали, но и с други вредни газове.

- Третиране на отпадъците. Проблем за цялата територия на общината е третирането на твърдите отпадъци. Основния дял - 71% се пада на битовите отпадъци, 23% на производствените, 4% на строителните и 2% -опасни. Събрани на територията на общината, те не се преработват преди крайното им депониране. Не е изградена и внедрена система за разделно събиране на рециклиращи се отпадъци, отпадъци от опаковки и масово разпространени опасни отпадъци.

1.6. ДЕМОГРАФСКО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА ПЪРВОМАЙ

Урбанистичната структура на община Първомай се състои от 17 населени места – град Първомай и селата Брягово, Буково, Бяла Река, Винаца, Воден, Градина, Добри дол, Драгойново, Дълбок извор, Езерово, Искра, Караджалово, Крушево, Поройна, Православен и Татарево. Селищата са сравнително равномерно разположени на територията на общината (виж фиг.2 – разположение на населените места в община Съединение), а самия общински център – гр.Първомай се намира в северната част на общинската територия.

Най – близо до общинския център се намира село Градина – на 4км. То е и най-голямото село от общината с население от около 2 350души. Най – далече от Първомай е разположено село Искра – на около 20км. разстояние.

Община Първомай е на седмо място по население и на пето място по територия сред осемнадесетте общини в област Пловдив. В общината живее около 3.8% от населението на пловдивска област (25 883 души към 01.02.2011г.) и 1.75% от населението на ЮЦР. От общините в областта най-голяма е концентрацията на населението в Пловдив – 50%, в Асеновград – 9.4% и Карлово – 7.6% от общия брой жители на областта.

Средната гъстота на населението в община Първомай (49.62 души на кв.км.) е пониска от средните стойности за област Пловдив (114.4), за ЮЦР (66.1) и за страната (66.3), а по брой населени места (17), Първомай е на пето място в областта. Урбанистичното разделение на населените места е един град и шестнадесет села.

Според броя на населението в отделните населени места, те се разделят на следните групи, както е показано в следната таблица:

Групи на отделните населени места в общината според броя на жителите им

Групи	Селища
-------	--------



Европейски съюз



ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

I гр. 100 – 500 жители	Добри дол – 152 ж., Поройна – 144 ж., Православен – 384 ж., всичко 3 села
II гр. 501 – 1000 жители	Буково – 513 ж., Драгойново – 567 ж., Брягово – 654 ж., Воден – 630 ж., Татарево – 732 ж., Езерово – 839 ж., Бяла река – 897 ж., Крушево – 973 ж., всичко 8 села
III гр. 1001 – 1500 жители	Виница – 1082, Караджалово – 1434 д., всичко 2 села
IV гр. над 1500 жители	Дълбок Извор – 1726, Искра – 1754 ж., Градина – 2689 ж., всичко 3 села

- Ядро на общината - град Първомай с потенциал за нормално възпроизводство на населението, близък до средния за страната - дял на трудоспособните контингенти и добро образователно равнище;
- Зона на общината, обхващаща 16 населени места, разпределени, както следва:
 - 1 село > 2000 ж
 - 2 села – от 1500 до 2000 ж
 - 2 села - от 1000 до 1500 ж
 - 8 села – от 500 до 1000 ж
 - 1 село – от 500 до 100 ж
 - 3 села < 500 ж

Като цяло, селското население е застаряло, но вътрешните различия дават основание за обособяването на три групи населени места:

Първата група са със сравнително нормална възрастова структура, с население над 1500 души, с основен принос за поддържането на демографския баланс (Караджалово, Виница и Татарево);

Втора група, с население около и над 1500 души, поради териториалното си разположение и инфраструктурни (основно –комуникационни) връзки – „урбанистични възли”, обособяващи собствена „под зона” на влияние – предпоставка за извяването им като потенциални вторични териториални центрове (Градина, Караджалово, Бяла река и Дълбок извор);

Трета група – с най-малък потенциал и население, гравитиращи около втората, осъществяващи връзките си с ядрото чрез „урбанистичните възли”;

- Динамиката – по отношение на естествения прираст на населението показва трайна отрицателна тенденция;
- Възрастовата структура и образователното равнище са близки до средните за страната, благодарение само на преобладаващото градско население;
- Процесът на застаряване е по-значим при селското население. За всички села извън първата група, този процес е достигнал критични стойности;



Европейски съюз



ОПАК. Експерти в действие



Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

- Фертилните контингенти и тяхната структура продължават да са под нормалните за възпроизводство на населението в общината. За сега липсват фертилни предпоставки за възпроизводство с положителен принос;
- Налице е тенденция към нарастване на образователното равнище, но отново и само за града. В селата преобладава делът на населението с основно и начално образование, висшистите са под 1%;
- Безработицата показва тенденция към увеличение, но все още може да се смята за резерв от работна ръка. Професионалната структура на безработните съдържа потенциален резерв (34.00%) от квалифицирани кадри с работнически професии и специалисти;
- Тенденцията за нарастване и високият относителен брой на безработните лица без квалификация ще продължава да прави тази група една от рисковите на пазара на труда с тенденция и към загубване на трудови навици поради дълготрайното свито предлагане.

2. АНАЛИЗ НА ТЕХНИЧЕСКАТА ИНФРАСТРУКТУРА ЗА РАЗВИТИЕ НА ИНТЕНЗИВНОТО ЗЕМЕДЕЛИЕ В ОБЩИНА ПЪРВОМАЙ

Техническата инфраструктура играе определяща роля за развитието на местната икономика и качеството на живот на хората. В същото време нейното поддържане и развитие е един от най-ресурсоемките дейности. В същото време тя е собственост или се стопанисва от различни държавни, частни или общински структури, което налага пълна координация на дейността им с цел нейното подобряване. Липсата на сериозни елементи и лошото състояние на наличната инфраструктура определят потребността от сериозни инвестиции в нея като предпоставка за развитие на интензивното земеделие в община Първомай.

2.1. Транспортна инфраструктура

Едно от основните задължения на общината е да подsigури транспортните връзки на населението в общината с общинския и областен център Пловдив и съседните общини. В община Първомай това се осъществява с автобусен и железопътен транспорт - като масови превозни средства, както и с лек автомобилен транспорт по уличната и пътна мрежа на общината. Дължината на уличната мрежа в общината е 462 км, от които:

- асфалтови настилки 58 км
- бетонови настилки 2.5 км
- баластрени настилки 200.0 км
- без настилки 180.0 км
- 176000 кв. м са направените тротоарни настилки. Положени са 88 км бордюри.



Европейски съюз



ОПАК. Експерти в действие



Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

На територията на община Първомай има изградена IV-то класна пътна мрежа 110 км, чиято поддръжка е в компетенциите на общинското ръководство.

Автобусният транспорт се осъществява по транспортна схема разработена от Общината. Тя е отворена и има възможност за развитие - при формирането на допълнителен пътникопоток и включва:

- Към 2013 година всички населени места в общината имат минимум 3 ежедневни автобусни връзки с общинския център Първомай (изключение прави само с. Добри дол).
- Осем курса по две направления свързват Първомай с областния град Пловдив. Директна автобусна връзка с областния град Пловдив имат 7 населени места от общината с население 24 230 души или 77,7% от населението.
- Директна връзка със Стара Загора имат 3 населени места в общината /Първомай, Крушево, Градина/ с население 19784 души или 63% от населението.

Преминаването на първокласния път Е-80 през общината дава възможност населението да ползва и превози, организирани от други общини. Превозите се осъществяват само от частни фирми. Конкурсното начало при възлагането на превозната дейност дава възможност общината да защити претенциите на обществения интерес към превозвачите.

През територията на общината минава жп линия №1 - ЖП - коридор №10 Сърбия – Турция (Ниш - София – Пловдив- Истанбул). В момента гарата разполага с 4 коловоза. Товаро-разтоварната дейност се осъществява с един 5-тонен кран. Директна ЖП-връзка с областния град Пловдив имат 3 населени места от общината /Първомай, Караджалово и Винаца – общо с население от 18072 души, или 58% от населението на общината/.

2.2. Хидромелиоративни съоръжения и напоителни системи, водоснабдяване и канализация

Водните ресурси в общината са в рамките на нормалните,но малкото количество валежи характерни за общината /средно-годишно 600 л/кв.м/ предполагат задължително интензивно напояване, което затруднява питейно - битовото водоснабдяване в някои населени места. Ценен воден ресурс са термоминералните води в село Драгойново.

В 17-те населени места на общината има 7 556 домакинства. Всички селища са водоснабдени. Изградената водопроводна мрежа е 440 км с 23 сондажни кладенци и 3 модерни помпени станции. Над 80% от външната водопроводна мрежа обаче, е изпълнена с етернитови тръби и се нуждае от реконструкция. Изградената канализация в общината показва, че тя се намира под средното равнище за страната по обхванатите от канализация води. Тя покрива само 50% от гр.Първомай – кварталите Дебър и Любеново нямат



Европейски съюз



ОПАК. Експерти в действие



Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

канализация Съществуващата канализационна мрежа е 93 км за битови нужди и 12 км отводнителна канализация.

В община Първомай няма изградено причиствателно съоръжение от градско значение - ГПСОВ. Приоритетно място в строителните програми следва да заеме проектирането и строителството на Причиствателната станция за отпадни води.

На територията на община Първомай има изградена канална мрежа за напояване от 125 км, с 18 бр. помпени станции.

Изводи:

- Община Първомай разполага с водоизточници с достатъчен капацитет.
- Докато за областта режимът на водоползване е сериозен проблем, по този критерий община Първомай е сред общините със сравнително устойчива система за снабдяване с питейна вода.
- За намаляване загубите и подобряване качеството на питейната вода на общината е наложителен цялостен ремонт и подмяна на тръбопроводната мрежа. Необходимо е и допълнително изграждане на нови водопроводи.
- В селищата на общината липсва канализация. Необходимо е поетапно канализиране и изграждане на пречиствателна станция за Първомай и поетапно – за съставните села.

2.3. Телекомуникации и съобщителна мрежа

В общината работят 15 ПТС, които обслужват населението от цялата община. В момента икономическото състояние в страната е дало отражение върху пощенските услуги. Има сключени комисионни договори за услуги с НЕК, НОИ, Бюрото по труда и ОбССП. Развитие може да има в тази насока, тъй като ползваната в момента база и създадената организация имат възможност за поемане и извършване на такива услуги, стига други фирми и организации да се възползват от това.

С телефонни връзки разполагат към 80% от домакинствата в Общината. При 11 600 домакинства има 10 000 телефонни поста. Предвижда се разширяване на АТЦ в с. Крушево и с. Воден с по 100 поста. Всички извънобщински връзки се осъществяват с оптичен кабел, което води до по-добро качество и по-големи възможности.

Разширяването на мобилните телефони оператори значително подобри качеството на телефонните услуги, което ще наложи в общината да се оформи касово-диспечерски пункт.

2.4. Енергийна инфраструктура

Изградената мрежа за НН- Ниско напрежение е 420 км в община Първомай. Има построени 78 ТП-Трафопоста. Електроенергийната система в общината е добре развита и



Европейски съюз



ОПАК. Експерти в действие



Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

оразмерена да поеме много по-голямо натоварване, което би улеснило бъдещите консуматори и би стимулирало икономическото развитие. Значителна част от съоръженията средно и ниско напрежение са в експлоатация повече от 20 години. Част от стълбовете и проводниковата мрежа е с изтекъл срок на годност. Съществуват проблеми в отделни селища и квартали с пад на напрежението над допустимите норми, произтичащо от дълги мрежи с малки сечения и недостатъчен брой трафопостове. Всички населени места в общината са електрифицирани, но преносната мрежа (36% морално и физически износена) до и във тях се нуждае от реконструкция и модернизация. Електропреносната система в общината е оразмерена да поеме много по-голямо натоварване, което би улеснило бъдещите консуматори и би стимулирало икономическото развитие.

Овергаз Север ЕАД осъществява газификация на територията на община Харманли по проекта за Газоснабителен регион Тракия обхваща 29 общини, намиращи се в Тракийската низина.

Предпоставки за изпълнение на плана за инвестициите са:

- адекватна реакция на пазара;
- повишаване квалификацията на служителите – настоящи и нови;
- възходящо развитие на икономиката като цяло;
- адекватно отношение на държавната и местна власт към процеса газификация;
- повишаване социалния статус на бъдещите потребители.

До 31.12.2013г. „Овергаз Юг“ АД е инвестирал 5 029 000лв. за реализация на съоръжения за газификация. За периода 2014-2020г. в инвестиционната програма на дружеството са заложили:

247 000лв. за газоразпределителна мрежа

213 000лв. за съоръжения.

Необходимо е насърчаване на енергийната ефективност чрез система от мерки и дейности на гражданите, фирмите и публичните институции, с цел както на икономии, така и за повишаване конкурентоспособността на икономиката, сигурността на енерго- и газоснабдяването и опазването на околната среда.

3. ВЪНШНИ УСЛОВИЯ ЗА РАЗВИТИЕТО НА ИНТЕНЗИВНОТО ЗЕМЕДЕЛИЕ В ОБЩИНА ПЪРВОМАЙ

3.1. Основни тенденции и перспективи в развитието на международния пазар на биологични селскостопански стоки през периода 2000-2005 г.

Биологично земеделие се практикува в над сто страни по света. Според данни от съвместно изследване на немската „Фондация за екология и земеделие“ (SOEL), Международната федерация на движенията за органично земеделие (IFOAM) и Швейцарския изследователски институт за органично земеделие (FiBL), към февруари 2004



Европейски съюз



ОПАК. Експерти в действие



Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

г. в целия свят биологично се управляват над 24 млн.ха земя. В Австралия с биологично производство са заети 10 млн.ха земя и 2 000 стопанства, в Северна Америка - 1,5 млн.ха и 10 500 стопанства, в Европа – 5,5 млн.ха и 170 000 стопанства, в Азия (Япония) – 880 000 ха и 150 000 стопанства, в Африка (Египет) – 320 000 ха и 71 000 стопанства и в Латинска Америка – 100 000 ха и 150 000 ферми.

През февруари 2009 г., на световно изложение на биологични продукти в Нюрнберг, Международната федерация на движенията за органично земеделие (IFOAM) и Швейцарския изследователски институт за органично земеделие (FiBL) представят актуални статистически данни, според които сертифицираните площи в света са 32,2 млн.ха. Най-голямо увеличение на сертифицираните площи има в Латинска Америка и Африка. В класацията по континенти начело са Австралия и Океания, където се намират 37,6% от сертифицираните площи, следвани от Европа с 24,1% и Южна Америка с 19,9%. Държавата с най-голяма площ биологично управлявана земя е Австралия с 12 млн.ха, следвана от Аржентина с 2,8 млн.ха и Бразилия – с 1,8 млн.ха. Държавите с най-висок процент сертифицирана земя спрямо общата земеделска земя са Австрия (13,4%) и Швейцария (11%). През 2007 г., в рамките на ЕС, страните с най-голяма площ сертифицирана земеделска земя са Италия с 1 150 хил.ха., Испания с 988 хил.ха и Германия с 865 хил.ха.

Пазарът на биологични продукти е един от на-бързо развиващите се пазари в световен мащаб. Годишно нараства с 10-15%. Като абсолютна стойност това е около 5 млрд. долара. През 2003 г. световната пазарна стойност на биологичните продукти достига 25 млрд. долара. По оценка на международната консултантска компания Organic Monitor, през 2006 г. тя вече е около 40 млрд. долара, а през 2007 г. – повече от 46 млрд. долара.

Пресните продукти са водещата биологична продуктова категория, допринасяща за около 1/3 от пазарните приходи. Най-големите потребители на биопродукти са Северна Америка и Европа. Характерно за тези два пазара е, че предлагането изостава от търсенето и се налага внос, най-вече на месо и млечни продукти, от Южна Америка, Азия и Австралия.

По данни на Евростат, в края на 2007 г. общата площ на земите в страните на ЕС, обработвани по биологичен метод, възлиза на приблизително 6,7 млн.ха, като в тях, поради липса на данни, не са включени площите на Дания, Румъния, Полша. Ако се включат данните и за тези три държави, общата сума би надминала 7 млн.ха. Най-големите биоземеделски площи са в Италия, Испания, Германия, Великобритания и Испания – около 2/3 от площите за ЕС.

Броят на биологичните стопанства в ЕС надхвърля 160 хиляди². Най-голям е броят производители в Италия, Гърция, Австрия, Германия и Испания. Впечатление прави бурният растеж на броя производители в Гърция – от 9 282 стопанства през 2004 г, като броят им през 2005 г. се увеличава на 15 669, а през 2006 г. са вече 23 880. И в сферата на биологичното животновъдство Гърция показва изключително висок ръст – броят на биологично отглежданите свине през 2006 г се е увеличил 4 пъти спрямо 2004 г. и още веднъж има увеличение със 78% през 2007 спрямо 2006 г. През 2007 г. тя е най-големият производител на свине (196 хиляди), следвана от Австрия, Холандия (която също е увеличила за една година двойно броят отглеждани свине), Великобритания и Италия. По брой на отглеждани говеда стабилен лидер през последните години е Австрия (342 хиляди през 2007 г.), следвана от Великобритания, Италия, Чехия и Швеция. Най-много биологично отглеждани овце през 2007 г. има във Великобритания (863 хиляди), следвана от Италия, Гърция, Испания и Словакия. За отбелязване е бурния растеж в Гърция, Италия и Словакия през 2005 и 2006 г., като в Гърция и през 2007 г има ръст от 66% спрямо предходната година. Най-голям е броят на биологично отглеждани птици във Великобритания – 4,4



Европейски съюз



ОПАК. Експерти в действие



Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

милиона през 2007 г. След нея се нареждат Италия и Холандия (с по около 1,3 млн. бр.), Австрия и Белгия (с малко над 1 млн. бр.).

Според данните от изследване проведено през 2008 г., от Organic Retailers Research, представящо пазара на биологични продукти в 27-те страни членки на ЕС, най-малко средства за биологични храни на година в Европа отделят поляците – по-малко от 25 евро на година на човек, следвани от Кипър, Унгария и Словения, а най-много – швейцарците, средно около 120 евро на човек, следвани от Австрия, Люксембург и Дания. Като цяло потребителите от източна Европа отделят близо 3 пъти по-малко средства за биологични продукти, в сравнение с тези от западноевропейските страни.

Въпреки това прогнозните данни за 2010 сочат тенденция за значително увеличаване на средствата, заделени за био-храни. Приблизително два пъти по-висока сума се очаква да заделят шведите и датчаните, а най-драстично увеличение се очаква при чехите – по-малко от 25 евро за периода 2006/7 и очакване от 150 евро на човек за 2010. Въпреки относително ниския размер на средства, отделяни на човек за биологични храни, най-много специализирани магазини за продажба на биопродукти в Европа има именно в Испания и Полша – там те формират приблизително три четвърти от всички канали за дистрибуция. 20% от продукцията с биологичен произход се реализира посредством конвенционалните магазини, а едва 5% чрез други канали. Приблизително половината от пазара на биопродукти се реализира чрез специализирани магазини в Португалия, Холандия, Словакия, Люксембург и Франция (между 40 и 55% от всички канали за разпространение).

3.2. Водещи приоритети и проблеми в развитието на земеделието в Република България през периода 2007-2013 г.

При опита да се направи обзор на развитието на биологичното земеделие в България, като основна трудност изпъква липсата на официални статистически данни. В статистическите годишници на НСИ изобщо не присъства понятието „биологично земеделие”. Трудно е да се набави цялостна информация от откъслечните данни, присъстващи в статии, интервюта и в някои доклади от проведени изследвания, които обаче разглеждат само някой определен аспект от биопроизводството у нас. Освен това често данните в различните статии са противоречиви. Единствено в НПРБЗ е направен кратък, но систематизиран преглед на ситуацията към 2004 г. Ползвани са и данни от базата на Евростат.

Ето и някои значими дати в развитието на българското биопроизводство:

- През 1987 г., група ентузиаста от Аграрния университет в Пловдив създават Агроекологичен център с демонстрационна биологична ферма. Продуктите от нея се предлагат на малък щанд на пазара в Пловдив през 90-те години.
- Към края на 90-те години на нашия пазар се появяват първите вносни сертифицирани продукти – детските храни „Нипр”.
- В края на 90-те години започват да се създават и българските биологични стопанства.
- През 1997 г. се създава Фондация за биологично земеделие „Биоселена” с основна цел развитие и подпомагане на биологичното земеделие у нас.
- През 2001 г. на пазара се появяват първите български сертифицирани продукти.
- През 2001 г. се създават две български наредби относно биопроизводството, които са напълно синхронизирани с европейското законодателство – Наредба 22 и Наредба 35 .



Европейски съюз



ОПАК. Експерти в действие



Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

- През 2003 г. министърът на земеделието и горите издава първото разрешение за извършване на контрол на биологичното производство на „СЖС България” ЕООД.
- През 2005 г. е одобрен „Балкан Биосерт” ООД, а през 2006 г. – QC&I Интернешънъл Сървисиз” АД. И трите фирми са български юридически лица, регистрирани по Търговския закон.
- През 2005 и 2006 г. в дистрибуцията на биохрана се включват и някои големи търговски вериги.

Понастоящем за биологичното земеделие в България се използват 1 667 410 декара, което представлява 3,1% от общата земеделска площ, а производството се увеличава постоянно. Основно, в качеството си на екологично чисти са сертифицираните пасищата (1 557 930 декара). Същият сертификат имат и 2 426 770 декара гори, в които се събират диви билки, гъби и горски плодове. Пчеларството също така е сред секторите, които имат доминантна роля в ранните години на био-земеделието в България. Към 2005 година съществуват 258 пчеларски къщи, 23 508 пчелни семейства, произвеждащи 983,6 тона биологични медни продукти. Към същата година броят на екологичните животновъдни стопанства наброява 5 ферми, в които се отглеждат 722 глави едър рогат добитък, овце и кози. Според проучените данни, над 90% от произвежданата понастоящем сертифицирана биологична продукция в България се изнася главно за западноевропейски страни, Съединените щати и Канада. Това са предимно билки, плодове, зеленчуци, мед и ядки.

Няколко български организации като „БиоБългария” се опитват да увеличат пазарните възможности на традиционно отглежданите продукти чрез събиране и обработване на диворастващи биологични продукти. Гъбите, билките и ядките са сред най-разпространените биологични диворастващи продукти.

В Националния план за развитие на био-земеделието в България (2006-2013 г.), на базата на данни от изследване, проведено през ноември-декември 2004 г. и оповестени в НПРБЗ състоянието на биологичното земеделие в България към края на 2004 г. е следното:

Производство на биологични продукти:

- Общата площ, върху която се прилагат методите на биологично производство е 12 284, 14 ха, от които сертифицираните площи са 11 771, 47 ха, а площите в период на преход – 512, 67 ха. Това означава увеличение с 47% в сравнение с 2003г, когато тези площи са възлизали на 8364 ха; но в същото време това са само 0,23% от общата площ обработваема земеделска земя.
- Сертифицираните площи за диворастващи плодове и билки са 62 183, 95 ха;
- Биологичното оранжерийно производство се осъществява в 12 оранжерии с обща сертифицирана площ от 20,64 ха.
- Броят на растениевъдните земеделски стопанства е 77, като 56 от тях са сертифицирани, а 21 са в период на преход;
- Съществуват 4 сертифицирани стопанства за биологично производство на семена и посадъчен материал. В тях се отглеждат 4 вида култури и общото им производство е 20,7 т.
- Сертифицираните животновъдни стопанства са 5, като едно от тях е в преходен период, и в тях се отглеждат 722 броя животни (говеда, овце и кози).
- Броят на производителите на биологични пчелни продукти е 258. Те отглеждат 23 508 пчелни семейства в 258 пчелина, като 11 от пчелините са в период на преход. Произведеното количество биологичен пчелен мед е 924,6 т., а също са произведени и 59 т. други пчелни продукти (прашец, восък, прополис). Преработката на земеделски биологични продукти се осъществява от сравнително малък брой фирми, които най-често се занимават със следните дейности:
- Сушене и преработка на култивирани и диворастващи билки,



Европейски съюз



ОПАК. Експерти в действие



Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

- Сушене на подправки, плодове и зеленчуци,
- Преработка и разфасоване на пчелен мед и пчелни продукти,
- Производство на етерични масла и козметични продукти,
- Замразяване на плодове и зеленчуци,
- Преработка на краве мляко.

Търговия с биологични земеделски продукти и храни:

- Основната част от българската биологична продукция се изнася; по-малко от 5% се реализират на българския пазар;
- Износът се осъществяват по три начина: от кооперативи на земеделски стопани, от отделни производители, които са в състояние да предложат достатъчно количество собствено производство и от фирми, които изкупуват продукцията от много земеделски стопани (главно от берачи на диви горски плодове и билки).

В същия план е заложено като цел до 2013 г. 8% от обработваемите земи в страната да бъдат изцяло използвани за производството на биологични чисти храни и 3% от продаваните хранителни продукти да бъдат с биологичен произход. Това са амбициозни цели на фона на състоянието на българското биоземеделие към 2007 г., когато делът на земите, обхванати от биопроизводство е едва 0,26%. Единствено Малта се нарежда след нас с 0,12%. За да се постигне тази цел, трябва 30 пъти да се увеличи настоящият дял на подобни площи. Другата заложена цел – 3% от хранителните продукти на пазара да са биологични – би ни изравнила с нивото от 2007 г. на страни като Швеция (3%) и Германия (3,1%) .

По данни на Евростат, през 2007 г. в България:

- Общата площ биологично управлявани земи е 13 646 ха, като от тях 5 260 ха са в преход, а 8 387 са преминали преходния период;
- Броят на операторите, заети в биологичното производство е 339, като от тях 240 са производители (тези данни са неокончателни за отчетената година);
- В биологичните земеделски стопанства се отглеждат 3 143 броя животни – 395 говеда, 1 690 овце и 1 058 овце. По всяка вероятност това са предимно млечни породи, тъй като според данните на Евростат биологичното месо, произведено в България е равно на нула. Но пък биологичното мляко е 681 хил.литра, а сиренето – 8 т.;
- Не се отглеждат свине и птици. Съответно количеството биологични яйца, произведено в България също е нула;
- Отглеждат се 35 747 пчелни семейства, от които са произведени 998 т. биологичен мед.

Изводът, който може да се направи е, че биологичното производство в България все още тепърва прохода, макар по всеобщи експертни оценки това да е един изключително подходящ за България сектор – както поради реалните й природни дадености и незамърсената земя, така и поради имиджа й на традиционен производител на качествени селскостопански продукти. Единствено биологичното пчеларство и производството на пчелни продукти, традиционна селскостопанска дейност у нас, показват високи и конкурентни резултати. Например, по всички останали био-показател, Словения, която е 5,5 пъти по-малка като площ и 3,5 пъти по-малка като население от България, я изпреварва в пъти: 2 пъти повече е биологично обработваната земя, отглеждат се 5 пъти повече кози, 20 пъти повече овце и 44 пъти повече говеда.

Очевидно, за да се постигнат или поне да се доближат набелязаните цели (8% и 3%), българското биопроизводство трябва да получава икономически стимули и подкрепа,



Европейски съюз



ОПАК. Експерти в действие



Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

особено в условията на икономическа криза, която е допълнителна тежест за всички нови предприемачи.

3.3. Място на отрасъл „Земеделие” в Националната стратегия и Националния план за регионално развитие за периода 2014-2020 г.

Стратегическите цели, залегнали в НСПРСР за периода 2014-2020г., са:

1. Развитие на конкурентно селско и горско стопанство и основан на иновации хранително-преработвателен сектор;
2. Опазване на природните ресурси и защита на околната среда в селските райони;
3. Насърчаване на възможностите за заетост и подобряване качеството на живот в селските райони.

Първата цел ще бъде постигната чрез подпомагане на производства добавящи стойност към земеделските продукти и чрез трансфер на иновации в малки и средни предприятия, подобряване на качеството и развитието на човешкия потенциал.

Българското земеделие и хранително преработвателна промишленост трябва да работят в условията на нарастваща конкуренция на вътрешния пазар. Същевременно ще са необходими съществени усилия, за да се подпомогнат земеделските стопани в процеса на адаптиране на производството им към строгите хигиенни, ветеринарни и екологични изисквания на европейското законодателство, както и развитието на производства добавящи стойност към първичните селскостопански продукти.

Инвестициите в земеделски стопанства ще е една от приоритетните сфери. Обект на подпомагане ще са средните по размер стопанства, които произвеждат основно за пазара. Подкрепата за полупазарните стопанства ще бъде насочена към тези, които имат в шанс в резултат на подкрепата да увеличат пазарния си потенциал. Подкрепата за полупазарните стопанства ще бъде комбинирана с подкрепа за сдружаване.

Добавянето на стойност към земеделските продукти от страна на земеделските производители ще се постигне чрез затваряне на производствения цикъл. България има традиции в производството на редица храни, с които е позната на европейския пазар. За да се гарантира успешното развитие на хранително преработвателната промишленост е необходимо усилията да са насочени към изграждането на иновативни средни и малки предприятия, както и към обновяването на материално-техническата база на съществуващите предприятия от преработвателния сектор. Приоритет ще бъде и насърчаването на процеса на коопериране между земеделските производители, преработватели на земеделски продукти и научни институти. Това ще доведе до разработването на нови продукти и въвеждането на нови технологии в селското стопанство и преработвателния сектор.

Втората цел е свързана с развитието на селскостопански методи, целящи опазване и съхранение на околната среда.

Опазване на природните богатства ще се постигне чрез подкрепа на устойчиво управление на земята и горите, на биоразнообразието и земеделието и местата по НАТУРА 2000. Всички дейности са в съответствие с националната политика за опазване на околната среда и международните ангажименти, поети от страната в областта на опазване на околната среда.

Интегрираните агроекологични дейности и в частност биологичното земеделие могат да доведат до стабилизиране на екосистемите, запазване и възстановяване на природните ресурси, развитие на селските райони и предотвратяване на процеса на изоставяне на земите. Биологичното производство е начин на производство, целящ опазване на природните ресурси, при който се използват методи, щадящи околната среда.



Европейски съюз



ОПАК. Експерти в действие



Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Третата цел е насочена към развитие на селските райони. Целта е да се насърчат възможностите за заетост и да се подобри качеството на живот в селските райони. Това ще се постигне чрез създаване на възможности за алтернативна заетост и диверсифициране на икономически дейности, развитие на основните услуги за селското население и изграждане на необходимата инфраструктура. Разнообразяването на икономическите дейности се възприема като възможност за повишаване на доходите и подобряване на условията за живот в селските райони.

Планираните инвестиции за подобряване на инфраструктурата в селските райони ще подобри качеството на живот, ще създаде условия за тяхното развитие и ще осигури подходяща бизнес среда. Усилията ще се концентрират върху подобряването качеството на съществуващата инфраструктура и изграждането на липсващата, както и развитието на основни услуги в селските райони.

Постигането на целите, които са заложили в политиката за развитие на селските райони не би било възможно без активността на хората, без създаването на капацитет на място, информирането и обучението им за формулиране и изпълнение на стратегии за местно развитие. Насърчаването на диалога и сътрудничество между различните действащи лица в развитието на селските райони е важна стъпка по засилване на гражданското общество на местно ниво и изграждане на работещи партньорства. За тази цел през първите три години от изключително значение за България е да се акцентира върху дейностите за формулиране на умения за разработване на местни стратегии за развитие, както и за създаване и укрепване на местни инициативни групи.

4. АНАЛИЗ НА ТЕНДЕНЦИИТЕ И ПРОБЛЕМИТЕ В РАЗВИТИЕТО НА ЗЕМЕДЕЛИЕТО В ОБЩИНА ПЪРВОМАЙ

Релефът в Община Първомай е преобладаващо хълмисторавнинен. Климатът е преходно-континентален с изявиени температурни контрасти. Почвите са чернозем-сморници, канелено-горски, ливадно-алувиални.

Почвено-климатичните и хидроложки условия обуславят специализацията и развитието на производството на зеленчуци, технически култури, трайни насаждения и зърнени култури.

Селското стопанство е традиционно силен отрасъл за общината, представен от двата подотрасъла - растениевъдство и животновъдство.

Таблица-27: Селско стопанство.Разпределение на земята по фондове към 31.12.2012 г.

Фонд	Декара
1. Селскостопански фонд	401 308,900
2. Горски фонд	98 969,600
3. Фонд „Населени места”	220 665,525
4. Фонд „Водни площи”	8 429,212
5.Фонд „Инфраструктура”	3 097,776
6. Обработваема земя	30 162,500
7. Необработваема земя	132 564,100

8. Депа за отпадъци	36,959
9. Земеделски площи	362 956,000
10. Земеделски площи в т.ч. с трайни насаждения	10 777,000
Обща територия за Община Първомай	1 268 967,572

Размерът и структурата на земеделските площи, като най-важен фактор за развитие на селското стопанство, може да се види от таблица 28:

Таблица-28: Размер и структура на земеделските земи в Община Първомай към 31.12.2012 г.

Показатели	Размер дка	Относителен дял
Ниви	362 956,00	92,44%
Трайни насаждения	10 777,00	2,74%
Естествени ливади	3 066,55	0,78%
Разсадници	29,64	0,01%
Мери и пасища	3 066,55	0,78%
Полски пътища	12 738,99	3,24%
Всичко земеделски територии	392 634,72	100,00%

Висок е дялът на обработваемата земя в общината - тя заема около половината от територията.



Фиг. 10 – Разпределение на земеделската земя по фондове

Таблица-29: Разпределение на земеделската земя по собственост.

№ по ред	Землище	Частна	Общинска	Държавна	Стопанисвана от общината



Европейски съюз



ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

		дка	%	дка	%	дка	%	дка	%
1	Първомай	46 510,536	60,225	9 534,353	6,173	8 259,610	5,348	668,159	0,865
2	Брягово	22 828,084	44,763	12 024,431	11,789	8 995,365	8,819	389,967	0,765
3	Буково	6 148,086	14,596	11 792,064	13,997	23 563,426	27,971	87,570	0,208
4	Бяла река	16 038,798	68,46	4 364,017	9,314	930,681	1,986	19,376	0,083
5	Виница	8 960,230	59,894	2 106,091	7,039	2 064,531	6,9	1,568	0,01
6	Воден	2 671,618	23,879	4 104,414	18,343	3 657,552	16,346	19,766	0,177
7	Градина	24 651,542	65,031	3 260,707	4,301	5 249,095	6,923	42,028	0,111
8	Добри дол	4 238,363	65,69	853,490	6,614	757,677	5,871	-	-
9	Драгойново	15 382,139	41,712	4 009,774	5,436	12 928,296	17,528	1 790,347	4,855
10	Дълбок извор	26 226,276	56,301	6 736,315	7,23	4 613,971	4,952	-	-
11	Езерово	12 646,308	46,482	6 045,088	11,109	5 286,820	9,716	0,272	0,001
12	Искра	22 069,454	33,707	9 049,990	6,911	28 120,342	21,474	980,236	1,497
13	Караджалово	17 554,492	62,341	3 621,255	6,43	2 489,503	4,42	45,699	0,162
14	Крушево	8 993,139	58,043	3 089,132	9,968	2 296,282	7,41	1,643	0,011
15	Поройна	3 299,827	54,228	994,071	8,168	830,515	6,824	3,904	0,064
16	Православен	9 138,358	63,47	2 335,962	8,112	205,926	0,715	-	-
17	Татарево	16 221,750	55,338	4 158,548	7,093	770,853	1,315	121,386	0,414

От таблицата се вижда ясно, че преобладаващата собственост на земята е частната. Преобладават земеделските кооперации.

За последната отчетна година засетите площи по основни култури са имали следния вид:

Таблица – 30: Засети площи с основни земеделски култури в община Първомай за стопанска година 2012

Култура	Площ	Среден добив	Производство
	/дка/	/кг/	/тона/
Пшеница	86 250	351	30 725,00
Ечемик	10 600	343	3 635,00
Ръж	200	295	59,00
Тритикале	990	346	343,00
Рапица	6 350	211	1 342,00
Царевица силажна	1 200	2 320	2 784,00
Фасул	5	160	0,80



Европейски съюз

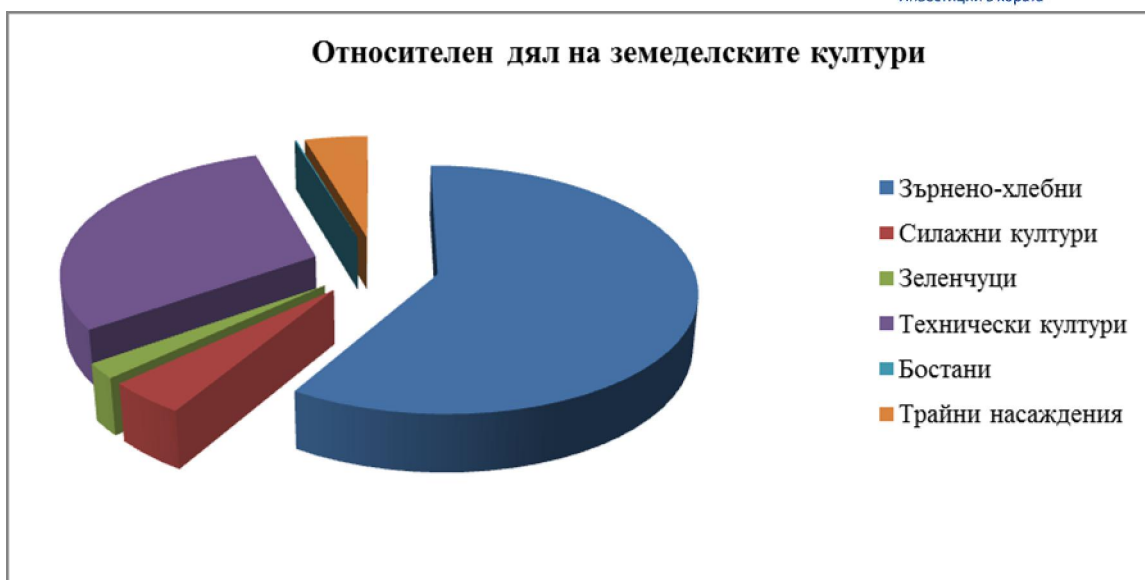


ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Картофи	75	880	66,00
Лук кромид	114	2 289	261,00
Зеле	120	1 367	164,00
Дини	130	2 177	283,00
Пъпеши	110	1 109	122,00
Овес	240	254	61,00
Патладжан	470	3 447	1 620,00
Пипер	920	1 654	1 522,00
Домати	810	1 938	1 570,00
Пипер гороглед	960	984	945,00
Череша	562	292	164,00
Кайсии	13	315	4,10
Вишни	151	285	43,00
Праскови	74	649	48,00
Сливи	212	679	144,00
Слънчоглед	29 120	179	5 211,00
Лозя десертни	475	328	156,00
Бадеми	1	120	0,12
Ябълки	1 184	928	1 099,00
Круши	83	530	44,00
Лозя винени	5 100	264	1 345,00
Ориенталски тютюн	6 700	145	975 – в суха маса
Тютюн Виржиния	15 900	197	3 132 – в суха маса
Царевица за зърно	4 020	315	1 266,00

За стопанската 2012г., най-висок дял в общия обем на засетите масиви в общината имат площите със зърнено-хлебни и фуражни култури – 108 620 дка. От тях най-обширните площи са заети с пшеница – 86 250 дка.



Фиг. 11: Относителен дял на земеделските култури

Голяма част от обработваемите масиви в общината са заети с технически култури – 51 000 дка. Повечето от тях са площи със слънчоглед – 29 120 дка, а останалите площи са засети с тютюн. В структурата на засетите площи следват: трайните насаждения (плодни дървета и лозя), силажните култури.

Средните добиви на пшеница в общината са около 351 кг/дка, а тези на слънчоглед са 179 кг./дка. За сравнение като цяло средните добиви в Южен централен район на планиране са съответно – 281 кг/дка от пшеница и 84 кг./дка от слънчоглед. В сравнение с данните за областта, правят впечатление значително по-високите добиви на слънчогледовото семе и на произведената пшеница.

Както беше споменато, земеделските територии заемат най-голяма част от територията на общината. Най-обширна е площта им в землището на Първомай – 64 972 дка, с.Искра – 60 220 дка и с.Брягово – 44 238 дка.

От всичките собственици кооператори, болшинството членове са само арендодатели, малко собственици са постоянно заетите в управлението, отчетността и като непосредствени работници-механизатори и обслужващ персонал. Другите - са стопани-производственици в семейните си стопанства. Те, ползвайки платени механизирани услуги за някои видове мероприятия, произвеждат продукцията от интензивни, високодоходни култури, която си реализират по своите сметки. Именно семейните стопанства на тези кооператори, в състава на кооперациите, са онази част от организационните им структури, които ги отличават от по-голямата част ЗК, където няма семейни стопанства или наличието на такива е сведено до малък брой твърде дребни стопанства.

Може да се отчете, че сравнително нисък е дялът на необработваните земеделски площи. Несигурността на пазарното поведение и липсата на пряка връзка производител - търговец прави често непродаваема продукцията на стопаните. Най-уязвимо е



Европейски съюз



ОПАК. Експерти в действие



Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

производството на дини и пъпеши, които разчитат на свития вътрешен пазар. Добрите реколти в растениевъдството се дължат и на факта, че голяма част от обработваемите в момента площи са поливни.

В Общината се развива интензивно земеделие и трябва да продължи тенденцията към увеличаване на високотехнологично земеделие с по-малко жив труд.

Животновъдството се развива основно от индивидуални собственици на животни и може да се отнесе към т.н. „дребното животновъдство” – в индивидуални стопанства. То покрива преобладаващия дял в статистическите количества. На територията на общината има само няколко малко по-големи животновъдни и птицевъдни ферми. Въпреки това общината е на първо място в областта по производството на краве мляко. Тук се произвеждат 23 мл.л. краве мляко годишно, което е близо 19% от произведеното в цялата Пловдивска област.

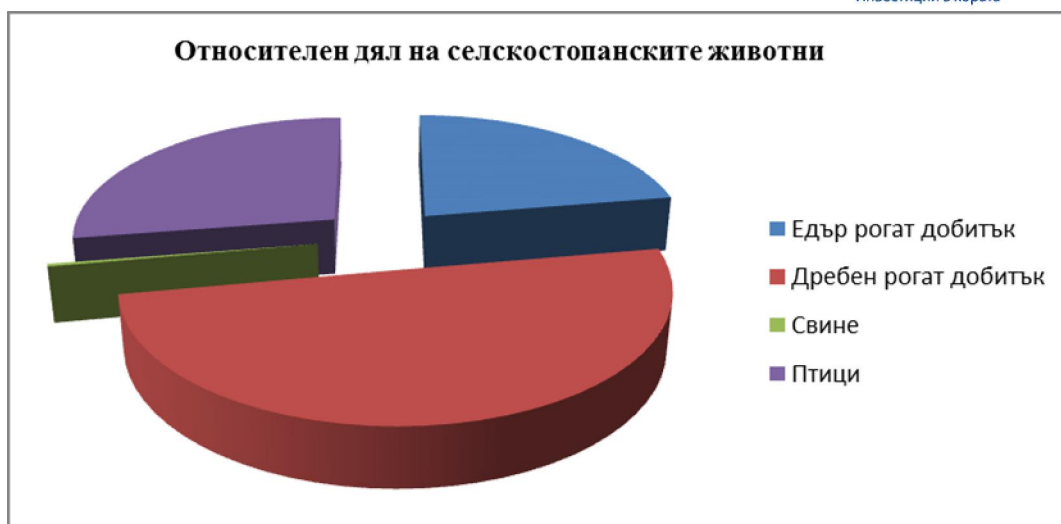
Таблица – 31: Брой на селскостопанските животни в община Първомай към 31.12.2013 г.

Вид	Брой
Едър рогат добитък	8 598
Дребен рогат добитък	12 368
Свине	340
Птици	91 395

Източник: Община Първомай

Преобладаващи сред отглеждания животни са птиците. От дребния рогат добитък преобладават овцете – над 12 хил. броя.

Проблем за местното селско стопанство е все още незатворения цикъл на „добив-преработка-пласмент”. Независимо, че първичния сектор има скромнен дял в общинската икономика, този сектор е важен източник на доходи на населението извън ядрото на общината – град Първомай.



Фиг. 12: Относителен дял на отглежданите селскостопански животни

През последните няколко години животновъдството получи известно развитие чрез създаване на малки семейни ферми, преди всичко за отглеждане на крави. Наблюдава се и увеличаване интереса на частните стопани към овцевъдството. Сериозен проблем представлява остарелият сграден фонд с неотговарящи на съвременните изисквания условия за отглеждане на животните. Това води до влошена хигиена и качество на произвежданата продукция и намалява продуктивността. Наблюдава трайна тенденция към намаляване броя на основните видове животни, отглеждани в община Първомай. За да се постигнат нивата в броя на животните от началото на деветдесетте години на XX век, е необходимо да се оказва сериозна подкрепа на фермерите от района чрез предоставяне на съвети, техническа помощ и финансови ресурси за инвестиции.

Местоположението на община Първомай благоприятства развитието на пчеларството в района. Разположението ѝ предполага и възможност за производство на екологично чисти пчелни продукти. За неговото развитие следва да се търсят възможности за подкрепа на селскостопанските производители чрез различни финансови схеми, консултации и обучение.

Възможностите, които дава близостта на областния център с функциониращите в него аграрни университети, е друго направление, което не се използва пълноценно от селскостопанските производители в общината. В същото време не се използват достатъчно и възможностите за осигуряване на специалисти за селското стопанство и на специализираните професионални гимназии. Учебните заведения, обаче, следва да се разглеждат не само като източник на обучени кадри за селското стопанство и възможности за квалификация на работещите в сектора, но и на специалисти, които да консултират, както и да внедряват в производството нови технологии.

Насърчаване на съществуващите и стимулиране създаването на нови семейни ферми с неголям брой животни, но отговарящи на всички изисквания и съвременен оборудване, осигуряваща висока производителност, е една от посоките, в които следва да се развива животновъдството в общината. Липсата на сериозни замърсители на околната среда и



Европейски съюз



ОПАК. Експерти в действие



Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

териториалното разположение на общината предлагат възможности и за развитие на екологично чисто производство.

Съществува трайна тенденция за намаляване заетостта в селското стопанство. Въпреки това, с въвеждането на нови технологии за в земеделието и животновъдството и високопроизводителна техника, се очаква производителността на труда в отрасъла да се повиши и да компенсира тази тенденция.

Перспективите за развитие на селското стопанство са в сферата на:

- Създаване на масиви от трайни насаждения – чрез закупуване или наемане за дългосрочно ползване на земя по законовия ред.
- Създаване на нови овощни видове в местата с подходящи почвено-климатични условия.
- Доставка на съвременни земеделски машини и технологии за повишаване културата на земеделието.
- Изграждане на съвременни животновъдни ферми за отглеждане на крави, овце, птици, и други, отговарящи на улеснен достъп до национални и европейски финансови ресурси.
- Създаване на мощности за преработка на плодове и зеленчуци.
- Стимулиране на биологичното производство – повишаване на осведомеността, запознаване на производителите с нормативната база, както и с научните постижения и добри практики и безплатни курсове за обучение за квалификация на младите хора в селата.
- Задълбочаване на връзките между аграрния университет и професионалните гимназии с аграрен профил и хранително-вкусова индустрия.
- Защита на производството и продукцията на първомайските производители.
- Създаване на специализирана борса и пазар за директни продажби на крайния клиент или преработващото предприятие и елиминиране на прекупвачите.

5. СИТУАЦИОНЕН (SWOT) АНАЛИЗ НА ИНТЕНЗИВНО ЗЕМЕДЕЛИЕ В ОБЩИНА ПЪРВОМАЙ

Най-агрегирано силните страни и слабостите, благоприятните възможности и заплахите за развитие на общината могат да бъдат обобщени в Swot-анализ, като в **силните страни** се изброяват най-важните разполагаеми ресурси, умения, достижения или други предимства, които има завоювани общината, а в **слабите** - се излагат обективните и субективните ограничения (недостиг на ресурси, умения, способности и др.), които възпрепятстват прогресивното развитие на общината до сега и ако не се отстранят могат да повлияят отрицателно и върху бъдещото ѝ развитие.



Европейски съюз



ОПАК. Експерти в действие



Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Възможностите са съвкупност от систематизирани бъдещи благоприятни елементи на външната и вътрешната среда, които ще повлияят положително върху бъдещото социално-икономическо развитие на общината, а **заплахите** са онези неблагоприятни елементи на вътрешната и на външната среда, които могат да ограничат, а в някои случаи и да спрат бъдещото развитие на цели отделни сектори от социално-икономическото развитие на общината.

СИЛНИ СТРАНИ	СЛАБИ СТРАНИ
<ul style="list-style-type: none"> • Добро транспортно-географско положение, осигуряващо условия за сътрудничество със съседните териториални общности. • През Общината преминават важни транспортни коридори. • Запазено ниво в инвестициите и ръст на продукцията в преработващата промишленост и селското стопанство. • Наличие на поземлени ресурси с високи агробиологични качества. • Високо биологично разнообразие в общинската територия. • Добро управление на земите и съчетаване на интензивно с био-производство. • Благоприятни почвено-климатични условия за отглеждане на характерните за общината земеделски култури. • Традиции и опит при отглеждане на селскостопанските култури. • Налице са утвърдени мощни арендатори на земеделска земя. • Наличие на богат генофонд от култури и сортове и породи. • Активност в усвояване на средства по ПРСР. • Добре организирано и поддържано стопанство. • Добри места за паша. • Голям потенциал за отглеждане на билки и диворастящи плодове и гъби. 	<ul style="list-style-type: none"> • Преобладаващи микропредприятия. Раздробеност на икономиката. • Неэффективно производство, нарушена връзка между наука, производство и пазар. • Ниско ниво на организираност на производителите, липса на действени организационни структури на местно ниво. • Липса на достатъчно техника и финансови средства за обработване в селското стопанство. • Недостатъчно ниво на комасацията на земята. • Все още не е затворен цикъл на „добив-преработка-пласмент”. • Раздробеност, маломерност на площите и фермерите. • Намаляване броя на животните.
ВЪЗМОЖНОСТИ	ЗАПЛАХИ
<ul style="list-style-type: none"> • Създаване на масиви от трайни 	<ul style="list-style-type: none"> • Лоша бизнес среда на национално



<p>насаждения – чрез закупуване или наемане за дългосрочно ползване на земя по законовия ред.</p> <ul style="list-style-type: none">• Създаване на нови овощни видове в местата с подходящи почвено-климатични условия.• Доставка на съвременни земеделски машини и технологии за повишаване културата на земеделието.• Изграждане на съвременни животновъдни ферми за отглеждане на крави, овце, птици, и други, отговарящи на улеснен достъп до национални и европейски финансови ресурси.• Създаване на мощности за преработка на плодове и зеленчуци.• Стимулиране на биологичното производство• Задълбочаване на връзките между аграрния университет и професионалните гимназии с аграрен профил и хранително-вкусова индустрия.• Защита на производството и продукцията на първомайските производители.• Създаване на специализирана борса и пазар за директни продажби на крайния клиент или преработващото предприятие и елиминиране на прекупвачите.	<p>ниво;</p> <ul style="list-style-type: none">• Ограничен инструментариум на общинско ниво за въздействие на в икономиката;• Влошаване качеството на техническата инфраструктура и;• Зависимост на общинския бюджет от централната власт;• Загуба на интерес на бизнеса за местно развитие и усвояване на средства от европейските фондове и привличане на инвестиции;• Нарастване на конкуренцията на съседни общини, големи градове, региони и чужди страни по отношение кадри, средства, заетост, инвестиции и др.
--	--



Европейски съюз



ОПАК. Експерти в действие



Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

ЧАСТ ВТОРА. СТРАТЕГИЧЕСКА ЧАСТ

Визия за развитие на интензивното земеделие в община Първомай

Стратегическата част е разработена на базата на извършения анализ, като процесите и тенденциите са разгледани по отношение на тяхната устойчивост във времето. При разработването на стратегическата част в Стратегия за развитие на биологичното земеделие в община Първомай са използвани метода на еквивалентността и метода на конверсията и са планирани интервенции, както за преодоляване на идентифицираните слабости, така и за развитие на потенциала на общината. Предложените цели, мерки и проекти са фокусирани върху специфични местни ресурси и възможностите за развитие, като е отчетена близостта на община Първомай до областния център Пловдив и близостта до трансгранични коридори.

Визията за развитие на община Първомай, акцентира върху два основни аспекта: повишаване качеството на земеделието и развитие на условията за екологично интензивно земеделие. Нейното формулиране е подчинено на логиката на визията на Областната стратегия за регионално развитие на област Пловдив и отчита насоките в националните стратегически документи за периода 2014-2020. Визията за развитие на общината се формулира като:

ВИЗИЯ ЗА РАЗВИТИЕ:

„Изграждане и развитие на ефективно сел;ско стопанство, с висок капацитет и екологичност на продукцията, която да е основна база за конкурентноспособна местна хранителна промишленост в Община Първомай“

Приоритети и специфични цели и мерки за развитието на интензивното земеделие и рибовъдство в община Първомай в периода 2014 – 2020 г

Приоритетите за стратегията са заложили в Плана за развитие на Община Първомай и са изложени по-долу тези, които се отнасят за селскостопанското развитие:

ПРИОРИТЕТ №1.

ПОДОБРЯВАНЕ УСЛОВИЯТА И КАЧЕСТВОТО НА ЖИВОТ

Мярка 1.1. Подобряване качеството на живот, чрез развитие на човешкия потенциал

1.1.7. Подобряване достъпа до учене през целия живот

1.1.4. Създаване на условия и стимулиране на мобилността на работната сила и ограничаване на миграционните процеси



Европейски съюз



ОПАК. Експерти в действие



Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

1.1.5. Насърчаване развитието на местния пазар на труда и социалното включване за повишаване на заетостта

1.1.6. Изграждане на взаимовръзка между образователната система и бизнеса, чрез развитие системата на практиките и стажовете

Мярка 1.2. Подобряване качеството на живот, чрез развитие на инженерна техническа инфраструктура

1.2.4. Изграждане и поддържане на съвременна комуникационна мрежа

1.2.5. Подобряване на транспортната свързаност в Общината

1.2.7. Развитие на дребномащабна и съпътстваща инфраструктура

1.2.8. Изграждане и поддържане система за мониторинг и контрол върху замърсители

Мярка 1.3. Подобряване качеството на живот, чрез опазване и развитие на природното, културно и историческо наследство

1.3.1. Опазване, поддържане и възстановяване на биологичното разнообразие

1.3.2. Развитие, опазване и поддържане на културно-историческо наследство

1.3.3. Развитие на общинската културната инфраструктура и подобряване на възможностите за достъп до услуги от областта на културата

1.3.4. Създаване и развитие на практики за провеждане на културно-масови мероприятия

Мярка 1.4. Подобряване качеството на живот, чрез подобряване социалните услуги в общината

1.4.1. Социална интеграция на маргинализирани общности

1.4.4. Активно включване на уязвими групи в обществения и икономически живот

Мярка 1.7. Развитие на енергийната ефективност и енергийна сигурност.

1.7.1. Осигуряване на енергийна ефективност

1.7.2. Развитие производството на електроенергия от възобновяеми източници

Основен източник за изпълнение на мерките по приоритета и стратегическата цел са Структурните и Кохезионния фонд на ЕС, ЕФРСР и средства от националния и общинския бюджети. Всяка дейност към съответната мярка включва в себе си набор от конкретни проекти, чието осъществяване ще доведе до реализирането на дейността, а комплексно и до реализирането на самата мярка и приоритет. Отделните проектни намерения, с индикативен характер са обект на систематизиране и остойностяване във финансовата таблица, приложение към настоящия Общински план за развитие. Този подход е следван и при



Европейски съюз



ОПАК. Експерти в действие



Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

разписването и представянето и на останалите приоритети в Общинския план за развитие на Община Първомай 2014 – 2020 г.

ПРИОРИТЕТ №2.

УСТОЙЧИВО ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ

Мярка 2.1. Развитие на устойчива икономика.

2.1.1. Насърчаване на местния икономически потенциал и нови форми на заетост в общината

2.1.2. Насърчаване на предприемачеството

2.1.3. Насърчаване на иновациите

2.1.4. Подпомагане на бизнес клъстерите, изграждането и развитието на бизнес мрежи и кооперирането

Мярка 2.2. Правене на политики, междуобщинско сътрудничество за подобряване и развитие на икономическия потенциал на общината.

2.1.1. Насърчаване на местния икономически потенциал и нови форми на заетост в общината

2.1.2. Насърчаване на предприемачеството междуобщинско и международно популяризиране на областта като туристическа дестинация.

Основен източник за изпълнение на мерките по приоритета и стратегическата цел са Структурните и Кохезионния фонд на ЕС, ЕФРСР и средства от националния и общински бюджети. Необходимо е и привличане на частни ресурси на инвеститори от страната и чужбина, като следва да се наложат условия за генериране на устойчив растеж базиран на реинвестиции и концентрация на капитала, генериран в рамките на общината.

ПРИОРИТЕТ № 3.

РАЗВИТИЕ НА ТУРИЗМА, КАТО СТРАТЕГИЧЕСКИ ИКОНОМИЧЕСКИ ОТРАСЪЛ В ОБЩИНА ПЪРВОМАЙ

Мярка 3.1. Изграждане на техническата, комуникационната и прилежаща инфраструктура към туристическите обекти в общината.

3.1.1. Изграждане на основна инфраструктура към туристическите обекти в общината

2.1.1. Насърчаване на местния икономически потенциал и нови форми на заетост в

Мярка 3.2. Стимулиране на общински и регионални туристически продукти.



Европейски съюз



ОПАК. Експерти в действие



Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

3.2.1. Популяризиране на местните туристически продукти на национално и международно ниво

3.2.2. Стимулиране на бизнеса и предприемачеството в областта на туризма в рамките на общината

Основен източник за изпълнение на мерките по приоритета и стратегическата цел са Структурните и Кохезионния фонд на ЕС, ЕФРСР и средства от националния и общинския бюджети. Необходимо е и привличане на частни ресурси на инвеститори от страната и чужбина, като следва да се наложат условия за генериране на устойчив растеж базиран на реинвестиции и концентрация на капитала, генериран в рамките на общината. Тук следва отново да се отбележи, че развитието на туризма като ключов стратегически икономически сектор в Общината е и предпоставка за последващо нарастване на собствените приходи на общината. Първоначалната инвестиция свързана с развитието на обектите с потенциал за туристически интерес и генериране на собствен туристопоток, обаче е свързан пряко с конкретни инвестиции на общината в развитието на тези обекти.

ПРИОРИТЕТ № 4.

РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКОТО СТОПАНСТВО, КАТО СТРАТЕГИЧЕСКИ ИКОНОМИЧЕСКИ ОТРАСЪЛ В ОБЩИНА ПЪРВОМАЙ

Мярка 4.1. Развитие на устойчиво селско и горско стопанство

4.1.1. Възстановяване и развитие на селскостопански производствен потенциал

4.1.2. Стимулиране производството и преработката на земеделски продукти с висока добавена стойност и пазарен потенциал

4.1.3. Инвестиции в развитието на горските райони и подобряването на жизнеспособността на горите

4.1.4. Привличане на инвеститори

4.1.5. Стимулиране разнообразяването на земеделските дейности

Мярка 4.2. Правене на политики, междуобщинско сътрудничество за подобряване и развитие на селското стопанство в общината

4.2.1. Провеждане на активна междуинституционална координация при реализиране на политиките в областта на селското и горското стопанство в общината

Основен източник за изпълнение на мерките по приоритета и стратегическата цел са Структурните и Кохезионния фонд на ЕС, ЕФРСР и средства от националния и общински бюджети.

ПРИОРИТЕТ № 5.



Европейски съюз



ОПАК. Експерти в действие



Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

РАЗВИТИЕ НА ЛЕКАТА ПРОМИШЛЕНОСТ, КАТО СТРАТЕГИЧЕСКИ ИКОНОМИЧЕСКИ ОТРАСЪЛ В ОБЩИНА ПЪРВОМАЙ

Мярка 5.1. Развитие на леката промишленост

5.1.2. Насърчаване на предприемачество в конкретни сектори (преработвателна, хранителна) на леката промишленост

5.1.3. Изграждане на регионален/общински клъстер „Лека промишленост”

Основен източник за изпълнение на мерките по приоритета и стратегическата цел са Структурните и Кохезионния фонд на ЕС, ЕФРСР и средства от националния и общинския бюджети. Необходимо е и привличане на частни ресурси на инвеститори от страната и чужбина, като следва да се наложат условия за генериране на устойчив растеж базиран на реинвестиции и концентрация на капитала, генериран в рамките на общината. Следва да се има предвид, че общината разполага и със специфични ресурси за реализиране на приоритета. В рамките на развитието на леката промишленост могат да бъдат използвани налични сградни фондове. Подобни възможности могат да облекчат ролята на общината при реализиране на дейностите по изпълнение на предвидените в приоритета дейности и задачи.

ПРИОРИТЕТ № 6.

ПОДОБРЯВАНЕ КАЧЕСТВОТО НА ОБСЛУЖВАНЕ И АДМИНИСТРАТИВНИЯ КАПАЦИТЕТ В ОБЩИНА ПЪРВОМАЙ

Мярка 6.1. Развитие на капацитета на местните власти за стратегическо планиране и подобряване на управлението в община Първомай

6.1.1. Осигуряване на устойчиво и хармонично развитие на територията

Мярка 6.2. Предоставяне на комплексни административни услуги на гражданите и бизнеса и развитие на електронното управление

6.2.1. Развитие и надграждане на информационната инфраструктура за предоставяне на административни услуги

6.2.2. Въвеждане на нови и подобряване на съществуващите услуги

Мярка 6.3. Ефективно и ефикасно усвояване на средствата от фондовете на ЕС и други източници на донорска подкрепа.

6.3.1. Изграждане и поддържане на административен капацитет за работа по Европейски и международни програми в рамките на общинската администрация

6.3.2. Осигуряване на достъпна и качествена информация за средства от ЕС и стимулиране подготовката и реализацията на проекти



Европейски съюз



ОПАК. Експерти в действие



Европейски социален фонд
Инвестиции в хората



Европейски съюз



ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората**ИНДИКАТИВНА ФИНАНСОВА ТАБЛИЦА - ОБЩНСКИ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ ПЪРВОМАЙ ЗА ПЕРИОДА 2014 - 2020Г.**

ПРИОРИТЕТ/Специфична цел/ Мярка / Проект	Общо	Местно публично финансиране			Външно публично финансиране						Частно финансиране	
		Общински бюджет	МПФ	Общ дял (%)	Централен бюджет	Общ дял (%)	Фондове на ЕС	Общ дял (%)	Други източници	Общ дял (%)	Фондове Фирми	Общ дял (%)
Всичко средства	164 400,00	4 315,00	0,00	2,62%	21 795,0	13,26%	129 490,00	78,77%	1 000,00	0,61%	7 800,00	4,74%
Приоритет №1: Подобряване условията и качеството на живот	137 100,00	3 660,00	0,00	2,67%	19 460,0	14,19%	109 980,00	80,22%	1 000,00	0,73%	3 000,00	2,19%
Специфична цел 1: Развитие на човешкия потенциал	137 100,00	3 660,00	0,00	2,67%	19 460,0	14,19%	109 980,00	80,22%	1 000,00	0,73%	3 000,00	2,19%
Мярка 1: Подобряване качеството на живот, чрез развитие на човешкия потенциал	4 000,00	115,00	0,00	2,88%	595,00	14,88%	3 290,00	82,25%	0,00	0,00%	0,00	0,00%
1.1.4. Създаване на условия и стимулиране на мобилността на работната сила и ограничаване на миграционните процеси;	500,00	25,00	0,00	5,00%	75,00	15,0%	400,00	80,00%	0,00	0,00%	0,00	0,00%
1.1.5. Насърчаване развитието на местния пазар на труда и социалното включване за повишаване на заетостта;	100,00	5,00	0,00	5,00%	15,00	15,00%	80,00	80,00%	0,00	0,00%	0,00	0,00%
1.1.6. Изграждане на взаимовръзка между образователната система и бизнеса, чрез развитие системата на практиките и стажовете;	200,00	10,00	0,00	5,00%	30,00	15,00%	160,00	80,00%	0,00	0,00%	0,00	0,00%
1.1.7. Подобряване достъпа до учене през целия живот;	300,00	15,00	0,00	5,00%	45,00	15,00%	240,00	80,00%	0,00	0,00%	0,00	0,00%
Мярка 1.2. Подобряване качеството на живот, чрез развитие на инженерна техническаинфраструктура.	102 200,00	2 435,00	0,00	2,38%	14 955,00	14,63%	83 810,00	82,01%	0,00	0,00%	1 000,00	0,98%



Европейски съюз



ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

1.2.4. Изграждане и поддръжане на съвременна комуникационна мрежа;	2 500,00			0,00%		0,00%	1 500,00	60,00%		0,00%	1 000,00	40,00%
1.2.5. Подобряване на транспортната свързаност в Общината;	25 000,00	250,00		1,00%	3 750,00	15,00%	21 000,00	84,00%		0,00%		0,00%
1.2.7. Развитие на дребномащабна и съпътстваща инфраструктура;	2 000,00	50,00		2,50%	300,00	15,00%	1 650,00	82,50%		0,00%		0,00%
1.2.8. Изграждане и поддръжане система за мониторинг и контрол върху замърсители;	200,00	10,00		5,00%	30,00	15,00%	160,00	80,00%		0,00%		0,00%
Мярка 1.3. Подобряване качеството на живот, чрез опазване и развитие на природното, културно и историческо наследство.	7 000,00	180,00	0,00	2,57%	1 020,00	14,57%	5 800,00	82,86%	0,00	0,00%	0,00	0,00%
1.3.1. Опазване, поддръжане и възстановяване на биологичното разнообразие;	500,00	5,00		1,00%	45,00	9,00%	450,00	90,00%		0,00%		0,00%
1.3.2. Развитие, опазване и поддръжане на културно-историческо наследство;	2 500,00	25,00		1,00%	375,00	15,00%	2 100,00	84,00%		0,00%		0,00%
1.3.3. Развитие на общинската културната инфраструктура и подобряване навъзможностите за достъп до услуги от областта на културата;	3 000,00	50,00		1,67%	450,00	15,00%	2 500,00	83,33%		0,00%		0,00%
1.3.4. Създаване и развитие на практики за провеждане на културно-масовимероприятия;	1 000,00	100,00		10,00%	150,00	15,00%	750,00	75,00%		0,00%		0,00%
Мярка 1.4. Подобряване качеството на живот, чрез подобряване социалните услуги в общината.	4 100,00	185,00	0,00	4,51%	685,00	16,71%	3 230,00	78,78%	0,00	0,00%	0,00	0,00%
1.4.1. Социална интеграция на маргинализирани общности;	500,00	10,00		2,00%	75,00	15,00%	415,00	83,00%		0,00%		0,00%



Европейски съюз



ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

1.4.4. Активно включване на уязвими групи в обществения и икономически живот;	500,00	10,00		2,00%	75,00	15,00%	415,00	83,00%		0,00%		0,00%
Мярка 1.7. Развитие на енергийната ефективност и енергийна сигурност.	8 000,00	150,00	0,00	1,88%	450,00	5,63%	4 400,00	55,00%	1 000,00	12,50%	2 000,00	25,00%
1.7.1. Осигуряване на енергийна ефективност	4 000,00	150,00		3,75%	450,00	11,25%	2 400,00	60,00%	1 000,00	25,00%		0,00%
1.7.2. Развитие производството на електроенергия от възобновяеми източници;	3 000,00			0,00%		0,00%	2 000,00	66,67%		0,00%	1 000,00	33,33%
Приоритет №2. Устойчиво икономическо развитие	3 600,00	170,00	0,00	4,72%	130,00	3,61%	2 400,00	66,67%	0,00	0,00%	900,00	25,00%
Специфична цел 1: Постигане на устойчив икономически растеж чрез развитие на конкурентоспособна икономика	3 600,00	170,00	0,00	4,72%	130,00	3,61%	2 400,00	66,67%	0,00	0,00%	900,00	25,00%
Мярка 2.1. Развитие на устойчива икономика.	2 900,00	100,00	0,00	3,45%	50,00	1,72%	1 950,00	67,24%	0,00	0,00%	800,00	27,59%
2.1.1. Насърчаване на местния икономически потенциал и нови форми на заетост в общината;	500,00	50,00		10,00%		0,00%	350,00	70,00%		0,00%	100,00	20,00%
2.1.2. Насърчаване на предприемачеството;	100,00	50,00		50,00%	50,00	50,00%		0,00%		0,00%		0,00%
2.1.3. Насърчаване на иновациите;	2 000,00			0,00%		0,00%	1 400,00	70,00%		0,00%	600,00	30,00%
2.1.4. Подпомагане на бизнес клъстерите, изграждането и развитието на бизнес мрежи и кооперирането;	300,00			0,00%		0,00%	200,00	66,67%		0,00%	100,00	33,33%
Мярка 2.2. Правене на политики, междуобщинско сътрудничество заподобряване и развитие на икономическия потенциал на общината.	700,00	70,00	0,00	10,00%	80,00	11,43%	450,00	64,29%	0,00	0,00%	100,00	14,29%



Европейски съюз



ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

2.1.1. Насърчаване на местния икономически потенциал и нови форми на заетост в общината	500,00	50,00		10,00%	50,00	10,00%	350,00	70,00%		0,00%	50,00	10,00%
2.1.2. Насърчаване на предприемачеството междуобщинско и международно популяризиране на областта като туристическа дестинация.	200,00	20,00		10,00%	30,00	15,00%	100,00	50,00%		0,00%	50,00	25,00%
Приоритет №3. Развитие на туризма, като стратегически икономически отрасъл в община Първомай	2 300,00	135,00	0,00	5,87%	345,00	15,00%	1 820,00	79,13%	0,00	0,00%	0,00	0,00%
Специфична цел 1: Постигане на икономически растеж чрез развитие на туризмът, като сектор с висок потенциал	2 300,00	135,00	0,00	5,87%	345,00	15,00%	1 820,00	79,13%	0,00	0,00%	0,00	0,00%
Мярка 3.1. Изграждане на техническата, комуникационната и прилежаща инфраструктура към туристическите обекти в общината.	1 800,00	90,00	0,00	5,00%	270,00	15,00%	1 440,00	80,00%	0,00	0,00%	0,00	0,00%
3.1.1. Изграждане на основна инфраструктура към туристическите обекти в общината;	1 500,00	75,00		5,00%	225,00	15,00%	1 200,00	80,00%		0,00%		0,00%
2.1.1. Насърчаване на местния икономически потенциал и нови форми на заетост в общината;	300,00	15,00		5,00%	45,00	15,00%	240,00	80,00%		0,00%		0,00%
Мярка 3.2. Стимулиране на общински и регионални туристически продукти.	400,00	40,00	0,00	10,00%	60,00	15,00%	300,00	75,00%	0,00	0,00%	0,00	0,00%
3.2.1. Популяризиране на местните туристически продукти на национално и международно ниво;	200,00	20,00		10,00%	30,00	15,00%	150,00	75,00%		0,00%		0,00%
3.2.2. Стимулиране на бизнеса и предприемачеството в областта на туризма в рамките на общината;	200,00	20,00		10,00%	30,00	15,00%	150,00	75,00%		0,00%		0,00%



Европейски съюз



ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Приоритет № 4. Развитие на селското стопанство, като стратегически икономически отрасъл в община Първомай.	16 250,00	135,00	0,00	0,83%	1 090,00	6,71%	11 325,00	69,69%	0,00	0,00%	3 700,00	22,77%
Специфична цел 1: Възстановяване и развитие на селскостопански производствен потенциал: оползотворяване на всички природни ресурси	16 250,00	135,00	0,00	0,83%	1 090,00	6,71%	11 325,00	69,69%	0,00	0,00%	3 700,00	22,77%
Мярка 4.1. Развитие на устойчиво селско и горско стопанство;	16 150,00	125,00	0,00	0,77%	1 075,00	6,66%	11 250,00	69,66%	0,00	0,00%	3 700,00	22,91%
4.1.1. Възстановяване и развитие на селскостопански производствен потенциал	6 000,00			0,00%		0,00%	4 200,00	70,00%		0,00%	1 800,00	30,00%
4.1.2. Стимулиране производството и преработката на земеделски продукти свисока добавена стойност и пазарен потенциал	3 000,00			0,00%		0,00%	2 100,00	70,00%		0,00%	900,00	30,00%
4.1.3. Инвестиции в развитието на горските райони и подобряването на жизнеспособността на горите	4 000,00	100,00		2,50%	600,00	15,00%	3 300,00	82,50%		0,00%		0,00%
4.1.4. Привличане на инвеститори	150,00	25,00		16,67%	25,00	16,67%		0,00%		0,00%	100,00	66,67%
4.1.5. Стимулиране разнообразяването на земеделските дейности	3 000,00			0,00%	450,00	15,00%	1 650,00	55,00%		0,00%	900,00	30,00%
Мярка 4.2. Правене на политики, междуобщинско сътрудничество заподобряване и развитие на селското стопанство в общината	100,00	10,00	0,00	10,00%	15,00	15,00%	75,00	75,00%	0,00	0,00%	0,00	0,00%
4.2.1. Провеждане на активна междуинституционална координация при реализиране на политиките в областта на селското и горското стопанство в общината	100,00	10,00		10,00%	15,00	15,00%	75,00	75,00%		0,00%		0,00%



Европейски съюз



ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Приоритет № 5. Развитие на леката промишленост, като стратегически икономически отрасъл община Първомай.	3 300,00	70,00	0,00	2,12%	495,00	15,00%	2 535,00	76,82%	0,00	0,00%	200,00	6,06%
Специфична цел 1: Реализиране на потенциала на общината в леката промишленост, чрез привличането на нови инвестиции и създаване на предпоставки за устойчиво й развитие.	3 300,00	70,00	0,00	2,12%	495,00	15,00%	2 535,00	76,82%	0,00	0,00%	200,00	6,06%
Мярка 5.1. Развитие на леката промишленост.	3 200,00	60,00	0,00	1,88%	480,00	15,00%	2 460,00	76,88%	0,00	0,00%	200,00	6,25%
5.1.2. Насърчаване на предприемачество в конкретни сектори (преработвателна, хранителна) на леката промишленост;	2 000,00	50,00		2,50%	300,00	15,00%	1 550,00	77,50%		0,00%	100,00	5,00%
5.1.3. Изграждане на регионален/общински клъстер „Лека промишленост“;	200,00			0,00%	30,00	15,00%	120,00	60,00%		0,00%	50,00	25,00%
Приоритет № 6. Подобряване качеството на обслужване и административния капацитет в община Първомай.	1 850,00	145,00	0,00	7,84%	275,00	14,86%	1 430,00	77,30%	0,00	0,00%	0,00	0,00%
Специфична цел 1: Повишаване квалификацията на зестите в общинска администрация, намаляване на бюрокрацията и повишаване на прозрачността в управлението.	1 850,00	145,00	0,00	7,84%	275,00	14,86%	1 430,00	77,30%	0,00	0,00%	0,00	0,00%
Мярка 6.1. Развитие на капацитета на местните власти за стратегическо планиране и подобряване на управлението в община Първомай;	500,00	50,00	0,00	10,00%	75,00	15,00%	375,00	75,00%	0,00	0,00%	0,00	0,00%



Европейски съюз



ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

6.1.1. Осигуряване на устойчиво и хармонично развитие на територията;	100,00	10,00		10,00%	15,00	15,00%	75,00	75,00%		0,00%		0,00%
Мярка 6.2. Предоставяне на комплексни административни услуги на гражданите и бизнеса и развитие на електронното управление.	600,00	25,00	0,00	4,17%	90,00	15,00%	485,00	80,83%	0,00	0,00%	0,00	0,00%
6.2.1. Развитие и надграждане на информационната инфраструктура за предоставяне на административни услуги;	300,00	15,00		5,00%	45,00	15,00%	240,00	80,00%		0,00%		0,00%
6.2.2. Въвеждане на нови и подобряване на съществуващите услуги;	200,00	10,00		5,00%	30,00	15,00%	160,00	80,00%		0,00%		0,00%
Мярка 6.3. Ефективно и ефикасно усвояване на средствата от фондовете на ЕС и други източници на донорска подкрепа.	350,00	30,00	0,00	8,57%	50,00	14,29%	270,00	77,14%	0,00	0,00%	0,00	0,00%
6.3.1. Изграждане и поддържане на административен капацитет за работа по Европейски и международни програми в рамките на общинската администрация;	300,00	25,00		8,33%	45,00	15,00%	230,00	76,67%		0,00%		0,00%
6.3.2. Осигуряване на достъпна и качествена информация за средства от ЕС и стимулиране подготовката и реализацията на проекти;	50,00	5,00		10,00%	5,00	10,00%	40,00	80,00%		0,00%		0,00%



Европейски съюз



ОПАК. Експерти в действие



Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

ФИНАНСОВИ МЕХАНИЗМИ И ИНСТРУМЕНТИ ЗА РЕАЛИЗАЦИЯ НА ОБЩИНСКАТА СТРАТЕГИЯТА ЗА РАЗВИТИЕ НА МЕСТНАТА ИНДУСТРИЯ И ЗАНАЯТИТЕ В ОБЩИНА ПЪРВОМАЙ

Оперативна програма “Региони в растеж”

Тя представя цялостна стратегия за регионалното развитие на Р. България за периода 2014 – 2020 година, като са обхванати следните важни области: енергийна ефективност и ВЕИ, Опазване, популяризиране и развитие на културното и природно наследство, Инвестиции в образованието - образователна инфраструктура и на инфраструктура за обучение, Насърчаване на нисковъглеродни стратегии в градските райони - насърчаване на устойчива градска мобилност, Инвестиции в образованието чрез изграждане на образователна инфраструктура, Опазване, популяризиране и развитие на културното и природно наследство.

Оперативна програма “Иновации и Конкурентноспособност”

Взема под внимание мерките, заложи в НПП и е в съответствие с тези от тях, които се отнасят до развитие на МСП и предприемачеството, Технологично развитие и иновации; Конкурентоспособност и продуктивност на предприятията; Зелена и енергийно-ефективна икономика; Системи за подкрепа на бизнеса и популяризиране на икономиката; Енергийна ефективност и ВЕИ (АУЕР). Очаква се изпълнението на подобни мерки да окаже положително въздействие и върху нивото на заетост в страната.

Оперативна програма “ Околна среда”

Целите ѝ ще се изпълняват с финансовата подкрепа на ЕС. Реализация на програмата ще допринесе за положителното въздействие върху околната среда с ползи за качеството на живот на населението и за опазване и възстановяване на биологичното разнообразие.

Оперативна програма “Развитие на човешките ресурси”

Програмата ще допринесе за Подобряване достъпа до заетост и качеството на работните места; Намалване на бедността и насърчаване на социалното включване, както и за реализиране на основните хоризонтални принципи на подкрепа от ЕСФ, както и водещите принципи на Стратегическите насоки на Общността за сближаване и на инициатива на Общността EQUAL – равенство на половете и превенция на дискриминацията, въз основа на пол, раса, етнически произход, религия и вявания, увреждания, възраст и сексуална



Европейски съюз



ОПАК. Експерти в действие



Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

ориентация, иновации, прилагане на политики, транснационално и междурегионално сътрудничество, добро управление на програми и проекти.

Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж”

Програмата акцентира върху следните области: Научни изследвания и технологично развитие; Образование за реална заетост, мобилност и предприемачество; Образователна среда за активно социално приобщаване; Насърчаване на образованието, уменията и ученето през целия живот; Образователна инфраструктура.

Програма за развитие на селските райони 2014 – 2020 година

Комплексното въздействие на мерките по ПРСР ще доведе до ускоряване на структурната реформа в земеделието, както и ще подобри конкурентноспособността на земеделския и хранителния сектор и ще насърчи иновациите; очаква се да окаже положителен ефект върху доходите от земеделска дейност. Агро – екологичните дейности ще дадат принос към икономическия растеж. Ще се подобри качеството и достъпа до основни услуги на населението, както и инфраструктурата в селските райони. Така ще се създадат благоприятни условия за развитие на бизнеса и задържане на населението.

„Многогодишна програма на ЕС за развитие на предприятията и предприемачеството и по - специално малки и средни предприятия“

Основни цели на програмата са повишаване растежа и конкурентноспособността на бизнеса в глобализираната икономика, основаваща се на знанието. Програмата насърчава предприемачеството като финансира мерки за опростяване и подобряване на административната и нормативна рамка за бизнеса, особено за научните изследвания. Тя поощрява иновациите и създаването на бизнес. Специален фокус програмата има върху малките и средните предприятия. Програмата цели осигуряване на по-добър достъп на бизнеса до услугите, програмите и мрежите на ЕС и подобряване на координацията им.

Национален доверителен екофонд

Фондът е създаден като самостоятелно юридическо лице със Закона за опазване на околната среда за управление на средствата, предоставени като дарение на България от



Европейски съюз



ОПАК. Експерти в действие



Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Правителството на Конфедерация Швейцария по сделката “Дълг срещу околна среда” между България и Швейцария.

За финансиране от НДЕФ могат да кандидатстват - български държавни, общински и частни фирми или организации, и неправителствени организации.

Препоръчително е, но не е задължително, проектите да се ограничат по мащаб до рамките на дадена община или населено място.

НДЕФ финансира проекти, попадащи в една или повече от следните приоритетни области:

- **Ликвидиране на замърсявания, настъпили в миналото:** третиране на опасни отпадъци и вещества; намаляване замърсяването на питейна вода или храни, замърсени с тежки метали, токсични органични съединения или други вредни химикали;
- **Намаляване замърсяването на въздуха:** намаляване на здравния риск от високи концентрации на прах, серни и азотни окиси, олово и други токсико-химични фактори в населени места; намаляване на парниковите газове: въглероден двуокис, метан, хлорфлуоровъглероди;
- **Опазване чистотата на водите:** общински и промишлени пречиствателни станции за отпадни води във водосборния район на река Дунав; общински и промишлени пречиствателни станции за отпадни води във водосборния район на Черно море;
- **Опазване на биологичното разнообразие:** развитие на инфраструктурата в защитени територии с цел опазване на защитени животински и растителни видове и техните местообитания; мониторинг и инвентаризация на биологичното разнообразие и устойчиво използване на компоненти за създаване на социални алтернативи.